

Eixamorar, traspuar i sumar

J. Leonardo Giménez

Manuel, un amic de Sumacàrcer, em suggerix que escriga en esta columneta sobre el verb "eixamorar". M'ho diu en una concentració de les que organitza Xúquer Viu, la necessària associació dedicada a defensar el riu valencià central. Li conteste que ho faré, amb l'esperança que, des del Pont de Ferro d'Alzira, on ens trobàvem, mai veja ningú eixamorar-se el nostre riu. Perquè eixe verb, entre altres significats, té el de 'estar perdent la humitat', 'estar eixugant-se però no estar sec del tot': "Deixem que l'herba s'eixamore abans d'agavellar-la", "La terra està fangosa, si s'eixamora prompte, la setmana que ve llaurarem". També significa 'humitejar, mig remullar alguna cosa, esguitant-la, fent-la un poc humida'. Esperem que el Xúquer ni cap riu mai s'eixamoren ni se sequen. Com a molt, les vores i màrgens, però mai el llit, caixa o mare.

I relacionat amb la humitat, i també en sentit figurat, tenim el verb "traspuar". Equivaldria al castellà "rezumar", que afortunadament no s'ha introduït en la parla valencià-catalana, i ni falta que fa. Significa 'passar, un líquid, a través de les porositats d'un cos': "Les parets traspuaven humitat", "La suor li traspua la camisa". Per extensió, també té el sentit de 'filtrar (altres elements), com ara la claror, a través d'un obstacle tènue': "La llum del carrer traspua per la cortina". Els exemples anteriors estan extrets, com moltíssims en esta columneta setmanal, dels excel·lents diccionaris del SALT, que també inclou el sentit figurat que també té, 'deixar entrevore (una cosa) pels indicis': "Totes les seues accions traspuen generositat". És un verb profusament usat en el llenguatge literari i en els textos acadèmics i escolars, sobretot en el sentit figurat. I també l'inclouen els diccionaris de referència. Per cert que també és aplicable a algun personatge de la corrupció actual, perquè aquell del bigot arreglat, del pentinat, trages i motos tan "fashion" traspua corrupció per tots els porus. I molts altres.

I continuant amb les humitats podem arribar a un verb molt nostrat com és "sumar" (en altres parts, "xumar"), en el sentit de 'traspuar, eixir-se'n líquid d'un depòsit, d'un conducte, d'una tuberia, sang d'una ferida': "El clavill de la piscina no l'has tapat bé, encara suma pel mig", "Els badalls de la gerra encara sumen, dus-la al terriser". I en sentit figurat, "El que no suma se n'ix".